

Preek over Lucas 9:57-62

Gehouden op de 2^e zondag van de zomer, 30 juni 2019, in de Maranathakerk te Den Haag

Gemeente van Christus, ik ben benieuwd: wie heeft een idee, wie de twee heren voor op uw liturgie zijn? Klopt, de Blues Brothers. Ik schat dat bijna iedereen die na pakweg 1960 is geboren, deze cultfilm of het bijbehorend musical kent. Toch ook al hoort u er vanochtend voor het allereerst over, de handeling zal u van andere films uit hetzelfde genre vertrouwd in de oren klinken: twee criminelen beroven een bankfiliaal en zijn op de vlucht voor de politie. Als camouflage verkleden ze zich als typisch Amerikaanse straatpredikers: serieus zwart pak, zwart hoed en natuurlijk een stoere zwarte zonnebril. En het beslissende: Elke keer als zij in de penarie belanden en bijna worden gepakt, praten ze zich met dé herkenningzin van de film er weer uit. En heel het bioskoop roept hem telkens weer opnieuw luidkeels mee: “We’re on a mission from God!”

Wij zijn op een goddelijke missie, in zijn opdracht op pad, daar komt het op aan. Een bekend motief in films: een of andere misdadiger kruipt in een vrome vermomming en beroept zich vervolgens aan de lopende band op zijn christelijke vroomheid en morele eerbaarheid.

Alleen komt dit helaas nóg vaker dan in films in het echte leven voor – wie zich daar wel niet allemaal op een goddelijke missie beroept....

Verschillende oorlogen, religieus gemotiveerd terrorisme en de reactie op de vluchtelingen crisis hebben ons allemaal geleerd: Overall, waar mensen basale rechten van anderen niet respecteren, wordt, God zij het geklaagd, het beroep op een goddelijke missie regelmatig gebezigd. Voor God wilde IS een kalifaat oprichten, de “Lord’s Resistance Army” zet in Oeganda het verzet van Christus tegen de zondige wereld met wapengeweld door, de VS en haar geallieerden zonden hun soldaten en hun bommenwerpers uitsluitend voor het goede en de vrijheid in de strijd en namen voor de zekerheid ook nog enkele containers Bijbels mee om in het Midden-Oosten uit te delen. En vluchtelingen moeten natuurlijk worden geweerd om onze joods-christelijke cultuur te beschermen, wat ertoe leidde, dat op sommige grenshekken op de Balkan christelijke kruizen geschilderd zijn. Andere politici, b.v. de Italiaanse minister van Binnenlandse Zaken, rechtvaardigen met hun rol als beschermheer van christelijke waarden, waarom zij Afrikaanse vluchtelingen in de Middellandse Zee laten verdrinken.

“Wij zijn op een goddelijke missie”, de film Blues Brothers leeft natuurlijk ervan dat de vermomming altijd pas te laat wordt doorzien. En ook in het werkelijke leven is dat meestal helaas het geval. Hoe dus kun je het kaf van het koren scheiden? Hoe kun je degenen herkennen die werkelijk in goddelijke opdracht op pad zijn en hoe hen eruit pikken die God maar als vrome vermomming misbruiken, als vijgenblad waarmee ze hun eigen machtswellust en interesses verstoppen? Daarop probeert ons evangelietekst van vanochtend antwoord te geven.

Daarbij is juist dit evangelie behoorlijk zware kost. Niets is hier te lezen over onze lieve heer Jezus of van de mensvriendelijkheid van God. In tegendeel, je schrikt als lezer over de compromisloze radicaliteit van deze tekst, die zijn oorsprong waarschijnlijk binnen een kleine groep Jezusvolgers heeft, die in de jaren direct na dood en opstanding dakloos door het land zwierven en zozeer van Jezus’ boodschap waren doordrongen dat zij overal het heel gauw aanbreekende Godsrijk verkondigden. “Eerder vandaag dan morgen zal de wereld eindigen!” Met deze motivatie konden zij een tijdlang dakloos en zonder enig comfort leven en daarbij alle normale sociale conventies, vriendschappen en familiebanden loslaten.

Ik zeg “een tijdlang”, omdat de brieven van het Nieuwe Testament, maar enkele decennia later, al weinig meer laten zien van deze radicaliteit. Paulus noemt zo’n radicaal leven zonder sociale bindingen een mogelijke manier om de heer te dienen, nog een beetje later blijven in de brieven aan de Efeziërs en Kolossenzen nog maar algemene ethische adviezen om niet hebzuchtig te zijn en in de liefde te leven over. Dat klinkt al realistischer...!

Toch terug naar ons evangelie. Wie tussen de strenge radicaliteit naar weidse vrijheid speurt, zal snel erachter komen, aan welke manier van leven mensen te herkennen zijn, die hun “mission from God” serieus nemen. Zo staat er: ‘De vossen hebben holen en de vogels hebben nesten, maar de Mensenzoon kan zijn hoofd nergens te ruste leggen.’ Niet voor niets is dit een favoriete Bijbelvers van velen die zich in woord en daad tegen politiek onrecht verzetten. Want diegene heeft het juiste pad, het goddelijke pad gekozen, zo hoor ik vandaag de dag Jezus spreken, die liever dakloosheid op zich neemt, die letterlijk of figuurlijk zijn thuis, zijn netwerk, zijn status opgeeft dan het thuis van ander mensen te vernietigen, dan anderen hun mensenrechten af te pakken. Wij kennen zulke mensen allemaal uit de geschiedenis, om maar enkelen te noemen: Dietrich Bonhoeffer, Titus Brandsma, Jan Meulenbelt, de Geschwister Scholl en zoveel anderen die jongemannen, die joden lieten onderduiken, ook al kostte het hen veel van hun eigen vrijheid, hun thuis, hun vrienden of zelfs hun leven.

“Laat de doden hun doden begraven”, vervolgt Jezus, “maar ga jij op weg om het koninkrijk van God te verkondigen.” Wat oppervlakkig als een schoffering van de eigen vader lijkt, is in werkelijkheid een duidelijk kenmerk voor wie met God wandelt: mensen die het leven zelf voor álles andere laten gaan, die onder geen enkele omstandigheid aan de dood van anderen mee willen, mee kunnen werken, en zich daar ook niet door de meest voor de hand liggende politieke argumenten van laten afbrengen. Op de Kirchentag in Dortmund haalde Leoluca Orlando, de burgermeester van Palermo, exact dit vers als motivatie aan waarom hij zich verzet tegen zijn eigen Italiaanse regering en elke keer met alle liefde de wet overtreedt, als hij weer een schip dat vluchtelingen uit zee heeft gered, in de haven van zijn stad laat aanmeren. “Het koninkrijk van God verkondigen”, stelde hij, “begint voor mij daarmee geen enkel verschil te maken tussen inheemse Italianen en Afrikaanse vluchtelingen. Het zijn allebei mensen en zodra zij in mijn stad zijn, zijn het allebei Palermitanen!” Voor hem is het een fundamentele morele plicht als gelovige en als mens, om anderen niet te laten verdrinken – er kan geen doel zijn dat het wegstijgen van de alsmat doorgaande humanitaire ramp op de Middellandse Zee rechtvaardigt. Nadrukkelijk werd tijdens alle kerkdiensten op de Kirchentag voor organisaties gecollecteerd die mensen uit zee redden en werd voor een politieke oplossing van de vluchtelingencrisis gedemonstreerd. Al dit is zeker de navolging van Jezus vormgeven, diens weg tot de dood aan het kruis leidt, omdat hij zich absoluut niet in onze ideeën van vrede en gerechtigheid kan vinden, waarbij altijd een bepaalde groep, meestal ver van ons bed vandaan, de rekening voor moet betalen.

Op het laatst zegt Jezus: “Wie de hand aan de ploeg slaat en achterom blijft kijken, is niet geschikt voor het koninkrijk van God.” Je kunt hen dus herkennen die op een goddelijke missie zijn. Het zijn degenen die een streep onder conflicten zetten en het lastige veld van de verzoening doorploegen. De mensen die vooruit kijken en in plaats van nostalgisch het verlies van een geïdealiseerd verleden betreuren, doen wat de toekomst dient. Die mensen gaan met God die omwille van het leven, de vrede en een toekomst voor iedereen steeds weer opnieuw het vertrouwen aan durven gaan, altijd weer naar duurzame oplossingen voor onze groeiende uitdagingen gaan zoeken, daarbij steeds weer hun eigen behoeftes kunnen rechtzetten en de hoop nooit opgeven. Mensen die zich niet door tegenslagen of falen in het verleden laten definiëren, maar net als Petrus vol vertrouwen tegen Jezus zeggen: “Maar als u het zegt, zal ik de netten opnieuw uitwerpen.” Ja, God, omdat u het zegt wil ik geloven: “Zalig zijn de vredesstichters en zachtmoedigen, want zij zullen kinderen van God genoemd worden.”

Wij kunnen constateren, dat je hen die op een goddelijke missie zijn, daaraan herkent dat zij altijd op God en op zijn uitnodiging tot het leven blijven kijken én die daarbij de rechten, het leven en de toekomst van alle schepselen van God blijven respecteren en waarborgen. Allebei criteria zijn belangrijk, tenslotte kunnen zelfs de meest misdadige politici en de meest gewelddadige terroristen belijden dat zij zich op God beroepen en met hun handelen zijn wil uitvoeren. Iets wat trouwens ook vermeend vrome kerkleiders prima kunnen doen, denk alleen al aan de kruistochten en de vermindering van menig leven nog niet lang geleden ook hier in Nederland. Voor hen, denk ik soms, heeft Jezus nóg een onderscheidingscriterium tussen de mensen achter een vroom masker en degenen op

een goddelijke missie ingesteld, zijn dictum in de Bergrede, dat je naar de resultaten van iemands handelen moet kijken, tenslotte: “Aan hun vruchten zul je hen herkennen.”

Toch zelfs dat biedt geen 100% zekerheid en lang niet in alle gevallen een duidelijke uitslag, ook de vruchten van iemands handelen kunnen binnen onze ingewikkelde wereld voor de een zoet en voor de andere zuur smaken. Het zal, uiteindelijk, een droom blijven om mensen en menselijk handelen zwart-wit in goed of kwaad, in goddelijk of niet in te delen, tenslotte doorkruist de streep die het goede van het kwade scheidt, het hart van ieder mens. Uiteindelijk was en is maar een enkel mens écht “on a mission from God”: Jezus Christus zelf. Wij gaan altijd maar een tijdlang, een stukje van de weg met hem mee. Toch zullen wij aan het einde van deze weg samen onder zijn kruis staan en zien en geloven: Jezus is op aarde gekomen opdat wij vandaag en in de toekomst kunnen leven en opdat wij telkens weer, zo goed als wij het vermogen in de opdracht van God op pad kunnen gaan.

Amen.